

170 ofiar bombardowania i ostrzału wioski Pa Zi Gyi

1 maja 2023

Odwilż ustrojowa, która zaczęła się w Birmie w 2011 roku, po zakończeniu długiego okresu rządów junty wojskowej (1962-2011), nigdy nie uzyskała miana w pełni demokratyczno-wolnościowej, chociażby w kontekście mobilizacji przeciwko ludowi Rohingya, która przybrała formę masowego exodusu i rzezi, piętnowanej w przewodzie publicznym, mniejszości muzułmańskiej [1].

Nadzieja na dalsze zmiany i otrzeźwienie, przejawiające się chociażby w odpowiedzialności publicznej, przepadła ostatecznie, kiedy stara wojskowa klika, zaniepokojona perspektywą powolnej erozji swej starej pozycji, postanowiła w lutym 2021 roku dokonać puczu wojskowego, który na powrót, za przykładem praktyk z niedawno wygasłego systemu, przywróciłby w ręce generałów buławę birmańskiej monowładzy.

Obalenie cywilnego rządu Aung San Suu Kyi rozegrało się niezwykle krwawo. Przez wiele dni junta wojskowa, pod wodzą Min Aung Hlaing, tłumiła cywilne demonstracje i blokady formowane przez obywateli Birmy. Generalicja nie zawahała się

przed użyciem ostrej amunicji i ciężkiego sprzętu. Oglądano zarówno żołnierzy strzelających prosto w głowy demonstrantów, jak i dopuszczających się tortur. W trakcie tłumienia cywilnego oporu zginęło 3200 obywateli Birmy.

Jako jednostkowy przykład ofiar represji możemy wskazać na Ko Zaw Thuna, birmańskiego poetę, piszącego pod pseudonimem Khet Thi, który został zakatowany na śmierć w areszcie wojskowym. Ko Zaw Thuna zatrzymano 8 maja 2021 roku wraz z jego żoną, pod pretekstem rzekomego planowania zamachu bombowego. Poeta dał się poznać jako zdecydowany przeciwnik lutowego zamachu stanu. W jednym ze swych wierszy kontestujących pucz wojskowy i zbrodnie, jakich dopuszczono się na birmańskim ludzie, zgromadzonym na ulicach miast pisał: „Strzelali nam w głowę. Nie wiedzą, że rewolucja tkwi w naszych sercach” [2].

Opór wobec przewrotu wojskowego stawiały na prowincji formacje samoobrony i armie reprezentujące mniejszościowe grupy etniczne, które posiadają długi historyczny zapis walk z juntą wojskową. W rezultacie autorzy zamachu stanu rychło przeprowadzili ciężkie bombardowania terenów zamieszkałych przez ludy Karen i Kachin, zmuszając tysiące osób do ucieczki na obszary przygraniczne, położone w Tajlandii. Łączna liczba uchodźców i przesiedleńców, od czasu rozpoczęcia walk, jest szacowana na 1,6 mln ludzi. W kilku różnych przypadkach w ostatnim kwartale 2022 roku, birmańska junta bombardowała cywilne zgromadzenia ludności, zabijając każdorazowo po kilkadziesiąt osób.

Utrapieniem dla wojskowej junty dążącej do konsolidacji władzy, obok tradycyjnego wroga, jakim są regionalne armie na terenach etnicznych, stał się opozycyjny Rząd Jedności Narodowej (NUG) i Ludowe Siły Obronne (PDF), a także inne organizacje, wchodzące w sojusz sił opozycyjnych. Junta wojskowa ogłosiła przeciwne sobie formacje mianem „organizacji terrorystycznych”, wprowadzając regulacje, umożliwiające konfiskatę mienia należącego do ich członków.

Prowadzona od początku wiosny 2023 roku, ofensywa junty wojskowej, w północnej części gminy Kalay, położonej w regionie Sagaing, doprowadziła do przesiedlenia co najmniej 27 tys. osób. Obszar, będący miejscem stosunkowo niewielu walk, na przestrzeni ostatnich dwóch lat, został zaatakowany przez około 100 birmańskich żołnierzy. Formacje piechoty, były wspierane przez lotnictwo. Okoliczne wioski ostrzeliwano przy użyciu artylerii [3].

11 kwietnia 2023 roku w wiosce Pa Zi Gyi, położonej w gminie Kanbal, w regionie Sagaing, zaplanowano ceremonię otwarcia nowego biura Zespołu Administracji Ludowej Kanbału, działającego na mocy mandatu Rządu Jedności Narodowej (NUG). W punkcie inauguracyjnym wydarzenie zebrało się około 200 osób, reprezentujących wszystkie gospodarstwa domowe Pa Zi Gyi. Wiele osób pojawiło się tam, aby wziąć udział we wspólnym posiłku towarzyszącym ceremonii, zbiegającej się w czasie z początkiem Thingyan, buddyjskiego, noworocznego festiwalu wody. Mieszkańcy czuli się względnie bezpieczni, ponieważ rolnicza miejscowość, nie była wcześniej świadkiem znaczącej aktywności wojskowej. Od puczu wojskowego w lutym 2021 roku, najbliższe geograficznie starcia miały miejsce blisko rok wcześniej, w Htan Taw, około 5 mil na północ od Pa Zi Gyi [4].

W pewnym momencie nad Pa Zi Gyi pojawił się myśliwiec, który przeleciał nad zgromadzeniem, zrzucając dwie bomby. Wkrótce po nim nadleciał helikopter Mi-35, którego załoga prowadziła systematyczny ostrzał miejscowości przez kolejne 10 minut. Szacuje się, że każda rodzina pochodząca z Pa Zi Gyi, straciła w ataku, od dwóch do czterech członków własnej rodziny. Wiele osób w trakcie bombardowania zostało poćwiartowanych lub spalonych żywcem, co uniemożliwiało pełną identyfikację wszystkich zamordowanych.

Jeden z oficerów PDF, który uczestniczył w oględzinach miejsca masakry, w wywiadzie udzielonym „Myanmar Now” opisał ciała dwóch dzieci, podziurawione kulami, wystrzelonymi prawdopodobnie z pokładu śmigłowca. Leżały one około 300

metrów od miejsca bezpośredniego bombardowania, na polu na terenie, którego oferowano dzieciom możliwość spożycia darmowego posiłku, składającego się z ryżu i wołowiny.

Pięćdziesiąt osób rannych, ocalałych z ataku, odnaleziono i przewieziono do centrum medycznego, gdzie wielu hospitalizowano w stanie krytycznym. Co najmniej połową spośród nich zaopiekowali się członkowie 4. batalionu Kanbału PDF. Pięć osób spośród hospitalizowanych – cztery kobiety i jeden mężczyzna – zmarło z powodu odniesionych obrażeń.

Pierwsze dane mówiły o śmierci blisko 160 osób. Kyaw Wanna, przywódca Sił Obrony „Czerwony Paw”, który był jednym z ochotników poszukujących ofiar, informował początkowo o znalezieniu szczątków 158 ludzi. Według rzecznika 4. batalionu PDF wśród ofiar znajdowało się 78 mężczyzn, 22 kobiety i 23 dzieci, a także 35 osoby, których wieku i płci nie można było ustalić z powodu stanu ich ciał. Najmłodszymi ofiarami były dwa niemowlęta w wieku odpowiednio trzech i siedmiu miesięcy. Trzy zamordowane kobiety były w ciąży, a czwarta ciężarna kobieta, hospitalizowana, musiała przejść zabieg, w trakcie którego amputowano jej rękę. W rezultacie śmierci hospitalizowanych osób (i kolejnych ujawnianych ciał), szacowana liczba zbrodniczego nalotu, wzrosła do około 170 osób [5].

Mieszkaniec wioski zaangażowany w kremację ciał skorygował liczbę ofiar śmiertelnych, twierdząc, że zginęło 171 osób. Wśród nich było 109 mężczyzn, 24 kobiety i 38 dzieci. Liczbę 171 ofiar przytoczyło również BBC Birmese, podczas gdy Mandalay Free Press podało liczbę 170 ofiar. 14 kwietnia 2023 roku na stronie społecznościowej Rządu Jedności Narodowej (NUG), pojawił się wykres wskazujący na łączną liczbę 168 ofiar śmiertelnych [6].

Zaw Min Tun, rzecznik birmańskiej armii (Tatmadaw), próbował później usprawiedliwić nalot na Pa Zi Gyi, stwierdziwszy, że w gromadzeniu uczestniczyli „terroryści PDF”, którzy w jego

narracji, mieli „zmusić miejscowych cywilów do udziału w ceremonii”. W wypowiedzi dla wojskowego nadawcy Myawaddy, Zaw Min Tun twierdził, że ofiary nie były wyłącznie spowodowane atakiem wojskowym: „Według naszych informacji, naziemna eksplozja nastąpiła, gdy nasz atak uderzył bezpośrednio w miejsce, w którym te terrorystyczne grupy przechowywały proch strzelniczy i materiały wybuchowe. To przyniosło więcej ofiar” [7].

Atak na ludność cywilną w Pa Zi Gyi, potępiony został przez urzędników międzynarodowych instytucji. Głos dezaprobaty podniósł Antonio Guterres, Sekretarz Generalny ONZ, a także Volker Türk, Wysoki Komisarz ONZ ds. Praw Człowieka. W czwartek, 13 kwietnia 2023 roku, do wydarzeń odniosło się Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), które również potępiło bombardowania.

Organizacja prawna „Sprawiedliwość dla Myanmaru” (JFM – Justice for Myanmar), w oświadczeniu z 14 kwietnia 2023 roku, orzekła, że „słowa zaniepokojenia nie wystarczą” i że „międzynarodowe zbrodnie junty muszą spotkać się z międzynarodowymi działaniami”. Według JFM „akt terroryzmu” junty był możliwy dzięki „współudziałowi” ASEAN, Chin, Rosji oraz międzynarodowych firm, które nadal dostarczają birmańskiemu wojsku fundusze, broń i paliwo do silników odrzutowych. Grupa zwróciła uwagę na Rosję i Chiny – stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ – które zablokowały międzynarodowe działania skierowane przeciwko birmańskiej juncie. Oba państwa pozostają również dostawcami samolotów bojowych dla reżimu wojskowego. Jednocześnie JFM wskazała na ASEAN jako forum „utrudniające skuteczną reakcję międzynarodową na nielegalną próbę zamachu stanu oraz na kampanię terroru prowadzoną przez armię Mjanmy”. ASEAN zostało dodatkowo oskarżone o legitymizowanie junty, poprzez umożliwienie jej udziału w ćwiczeniach dotyczących bezpieczeństwa oraz w niektórych szkoleniach wojskowych. JFM wezwała do międzynarodowego uznania Rządu Jedności Narodowej

(NUG), globalnego embarga na broń dla junty, do wprowadzenia zakazu sprzedaży paliwa do silników odrzutowych, a także nałożenia sankcji na ropę i gaz, jak również firmy dostarczające broń oraz inne strategiczne dostawy dla birmańskiego wojska [8].

W nawiązaniu do stanowiska JFM przytoczmy treść inicjatywy byłego władcy kolonialnego w Birmie. Wielka Brytania – stały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ (RB ONZ) – zaproponowała, aby Rada w odpowiedzi na masakrę w Pa Zi Gyi, wydała oświadczenie wzywające do pełnego wdrożenia Rezolucji ONZ nr 2269. Rezolucja ta, przyjęta przez RB ONZ w grudniu 2022 roku, żądała położenia kresu przemocy w Mjanmie i wyegzekwowania przez ASEAN konsensusu, do którego zobowiązała się początkowo junta. Od inicjatywy zdystansowały się Rosja i Chiny, które tym samym zablokowały treść oświadczenia proponowanego przez Wielką Brytanią, a także inne formy potępienia ataku na Pa Zi Gyi. Dimitrij Polański, zastępca ambasadora Rosji przy ONZ, powołał się na „sprzeczne informacje” o ataku, zauważając, że „relacja birmańskiego wojska różni się od wypowiedzi świadków zamieszczanych w prasie”. Rosja i Chiny, były jedynymi stałymi członkami RB ONZ, którzy wstrzymali się od głosu, kiedy Rada przyjmowała Rezolucję 2269 [9][10][11].

Po nalocie z 11 kwietnia 2023 roku, 300 mieszkańców Pa Zi Gyi opuściło swoje domy, stając się uchodźcami poszukującymi czystej wody i lekarstw dla rannych. Według spisu powszechnego z 2014 roku wieś liczyła ponad 230 domów i ponad 1000 mieszkańców. W następstwie bombardowania Pa Zi Gyi, mieszkańcy pobliskiego miasteczka Khin-U, opuścili własne domy w obawie przed dalszymi atakami. [12] Szokujący jest również czas zdradzieckiego ataku, jakiego dopuścili się funkcjonariusze wojskowej junty. Miał on miejsce podczas Thingyan, tradycyjnego birmańskiego festiwalu Nowego Roku. Zwykle w trakcie Thingyan, miliony Birmańczyków wracają do swoich rodzinnych miast, aby świętować z rodziną, ale w tym roku wewnętrzny konflikt, nie pierwszy raz, zakłócił tę tradycję.

Przygotował: Damian Żuchowski

Źródło: WolneMedia.net

Przypisy

[1] Michał Lubina, „Igrając z ogniem. Antymuzułmańska mobilizacja społeczna w Birmie”, „Studia Socjologiczno-Polityczne. Seria Nowa” 2015, nr 2 (04), s.69-85.

[2] „Monywa poet killed during military interrogation”, <https://myanmar-now.org/en/news/monywa-poet-killed-during-military-interrogation/>

[3] Khin Yi Yi Zaw, „Tens of thousands flee amid junta offensive in northern Kalay”, <https://myanmar-now.org/en/news/tens-of-thousands-flee-amid-junta-offensive-in-northern-kalay/>

[4] Maung Shwe Wah, „»Children’s bodies crushed into pieces« in Myanmar military airstrike on Kanbalu Township”, <https://myanmar-now.org/en/news/childrens-bodies-crushed-into-pieces-in-myanmar-military-airstrike-on-kanbalu-township/>

„Junta bombs Myanmar village again where earlier strike killed 200” ,

<https://www.rfa.org/english/news/myanmar/airstrike-04202023142247.html>

[5] Maung Shwe Wah, „Death toll for Kanbalu massacre surpasses 160” ,

<https://myanmar-now.org/en/news/death-toll-for-kanbalu-massacre-surpasses-160/>

[6] „Deaths from Myanmar military government’s air strike surpass 170” ,

<https://www.trtworld.com/asia/deaths-from-myanmar-military-governments-air-strike-surpass-170-12800108>

[7] „Myanmar military confirms air raid that killed dozens in Sagaing” ,

<https://www.aljazeera.com/news/2023/4/12/myanmar-military-confirms-deadly-air-raid-that-killed-dozens>

[8] Maung Shwe Wah, „Death toll for Kanbalu massacre surpasses 160” ,

<https://myanmar-now.org/en/news/death-toll-for-kanbalu-massacre-surpasses-160/>

[9] Pizaro Gozali Idrus, „ASEAN condemns killings of »at least dozens of civilians« in Myanmar airstrike”,
<https://www.rfa.org/english/news/myanmar/asean-condemns-killings-04132023030212.html>

[10] „ASEAN denounces Myanmar junta’s massacre in Pa Zi Gyi”,
<https://myanmar-now.org/en/news/asean-denounces-myanmar-juntas-massacre-in-pa-zi-gyi/>

[11] „Myanmar Junta Air Strike Death Toll Climbs to at Least 170” ,

<https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-air-strike-death-toll-climbs-to-at-least-170.html>

[12] „NUG reports 165 killed in airstrikes on rebel-held Kanbalu Township” ,

<https://english.dvb.no/nug-reports-165-killed-in-airstrikes-on-rebel-held-kanbalu-township/>